

Zgon artystki.

Wyhodowana poezją i pieśnią Ukrainy, wzrosła wśród ożywczej atmosfery stepowej przestrzeni, ś. p. Tola Certowiczówna od dzieciństwa szła drogą, która w następnym rozwoju musiała ją do świątyni sztuki doprowadzić. Już w najpierwszych latach młodości świat zwykły nie pociągał dąsży bogatej ukraińskiej dziedziczki, w siedemnastym już roku życia widzimy ją w Krakowie, gdzie jako uczenica Marcellego Guyskiego z zapalem do przyszłego się powołania gotuje. Guyski, sam będąc wielkim i szczerym artystą, odczuł w młodej adeptce żywiołowość twórczą i stosownie pierwszymi jej krokami kierował.

Od tej chwili cały wysiłek tej niepospolitej natury artystycznej jednocył się z pojęciem piękna i ideału. Na tle własnej pracowni stworzyła swój świat, w którym jej było dobrze. Po dwu latach

Zgon artystki: S. p. Tola Certowiczówna

pracy w Krakowie przenosi się do Paryża. Guyskiego zastępują mistrze tej miary co Mercier, Chopin, wreszcie Saint Marceau. — Certowiczówna rozwija swój talent i to w tem tempie, że już w 1883 r. bierze udział w wystawie krakowskiej, jako autorka popiersia i medalionu. Urabiając w coraz kunsztowniejszą formę wyraz swych uczuć, przez przeciąg lat dziesięciu ś. p. Certowiczówna nie opuszcza Paryża, dając rokrocznie w oficjalnym Salonie plody żywotnego, jedynego, o męskiej sile talentu.

Bulgaria po przewrocie: Pomnik cara rosyjskiego Aleksandra II zwanego „oswobodzicielem Bułgarii” w Sofii. (Woj kwat pras)

Ale obok tej myśli w duszy, uznanej już w szerokich artystycznych kołach rzeźbiarki, powstaje i coraz bardziej krystalizuje się pragnienie pracy dla kraju, dla własnego społeczeństwa. Wrodzony talent, wzmożony wiedzą na obczyźnie zdobytą, przynosi ona w dani ziemi swej ojczystej — powraca w 1893 r. do Krakowa i wnet rozpoczyna działalność artystyczną tak intensywną, że w krótkim czasie staje się jedną z najżywoźniejszych sił artystycznego Krakowa.

Obok pracy artystycznej Certowiczówna ani na chwilę nie zapomina o pracy ideowej, społecznej. Kosztem dużego materialnego wysiłku zakłada ona pierwszą szkołę sztuk pięknych dla kobiet, a powoławszy na nauczycieli Malczewskiego i Tetmajera, tworzy wzorową w swoim rodzaju uczelnię. Licznie udzielane nagrody i zasiłki, medale i odzna-

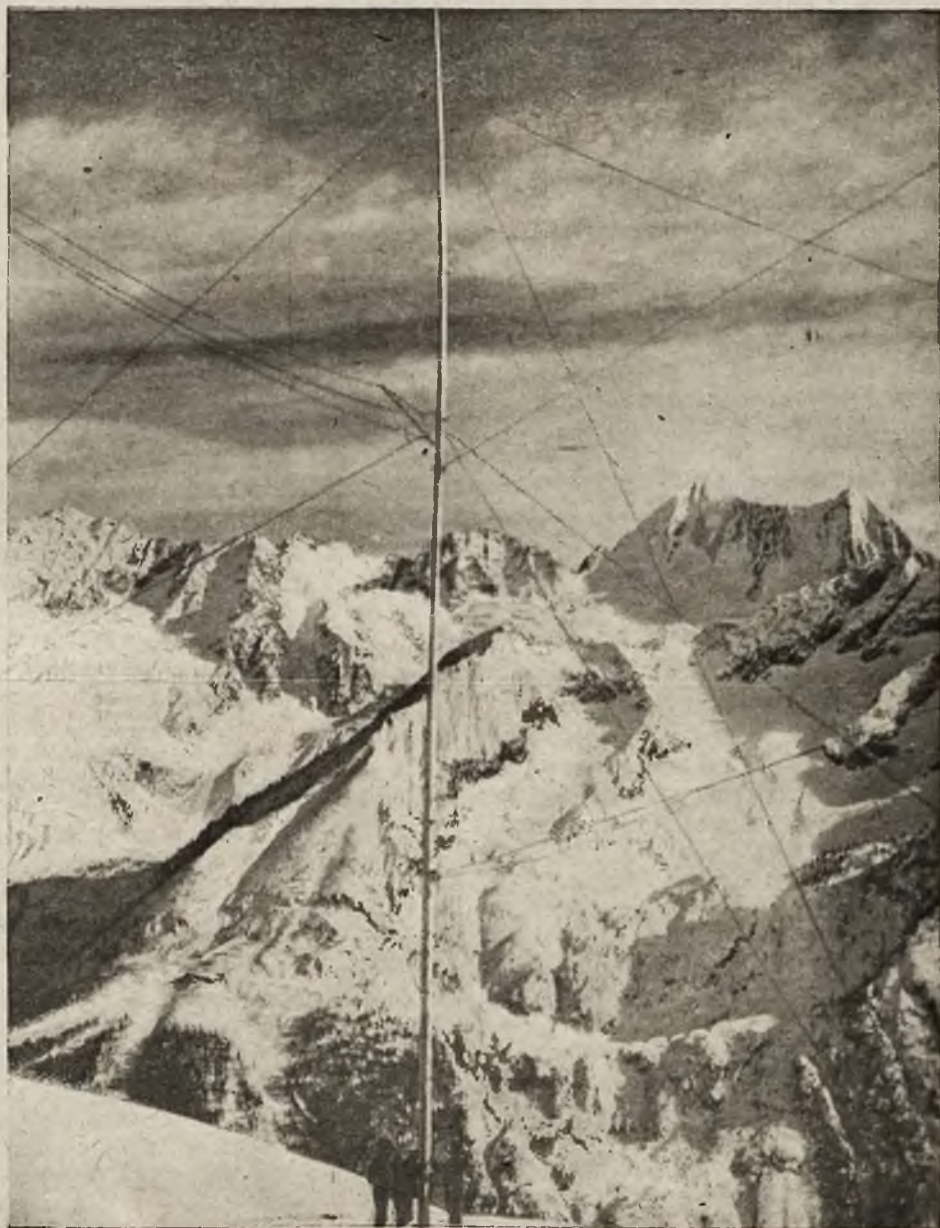
czenia pobudzały emulację, a pomoc dawały biedniejszym uczniom. Tu jednak szlachetna inicjatorka gorzko się zawiodła: szkoła, niepoparta przez społeczeństwo, musiała upaść, a Certowiczówna przeniosła się w 1904 r. na stały pobyt do Warszawy.

Ostatni okres twórczości ś. p. Toli Certowiczówny nie był może tak obfity, tem nie mniej zadokumentował się piękną monumentalną figurą św. Antoniego, która w marmurze wykuta zdobi kościół św. Piotra i Pawła na Koszykach, oraz kilku portretami i medalionami. Natomiast znalazłszy się w Warszawie, rozwinęła na większą skalę swą działalność społeczną, kulturalną i humanitarną. Wstąpiwszy do Zgromadzenia pp. kanoniczak, wszystkie wolne chwile poświęciła pracy dobroczynnej, niosąc pomoc kształcącej się ubogiej młodzieży i należąc do wielu instytucji dobra ogólnego.

(Woj. kw. pr)

Przełęcz Tonale z widokiem na M. Baldo.

Z frontu włoskiego:

Radiotelegraficzna stacja wśród odwiecznych śniegów.